



YANLIŞ YERDE
HARCANAN

ENERJİ



“Bir kısmımız diğerlerinden belki daha fazla yaşıyor. Kezâ daha sağlıklı veya daha iyi imkânlar içinde ömür sürenlerimiz var. Sonuçta herkes aynı ömre ve imkâna sahip olmuyor. Ömürler aynı sürede sonlanmıyor, herkesin eline aynı para geçmiyor.”

*A*llah'ın insanlara verdiği ömür sınırlı. Bir kısmımız diğerlerinden belki daha fazla yaşıyor. Kezâ daha sağlıklı veya daha iyi imkânlar içinde ömür sürenlerimiz var. Sonuçta herkes aynı ömre ve imkâna sahip olmuyor. Ömürler aynı sürede sonlanmıyor, herkesin eline aynı para geçmiyor. Ancak neresinden bakarsanız bakın, hepimizin ömrü sınırlı ve bütün nimetler yüz yaşına varmadan biten ömürle birlikte sonlanıyor. Rabbimiz insana verilen ortalama ömrün yeterli olduğunu ifade etmektedir: *“Size düşünüp öğüt alacak kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi?”*¹

Tabii burada biz Müslümanlar için olayın bir başka boyutu daha var. Öldükten sonra ebedî sürececek bir hayatın varlığına inanmaktayız. Ne kadar büyük nimetler içinde ve ne kadar uzun süren bir yaşam sürersek sürelim, yaşadığımız bu hayat ebedî hayatın bir mukaddimesidir. *“Allah dileğine rızkını bollaştırır da daraltır da. Onlar dünya hayatıyla şımardılar. Oysa âhiretin yanında dünya hayatı, geçici bir faydadan başka bir şey değildir.”*², *“Ey milletim! Şüphesiz bu dünya hayatı geçicidir, ama âhiret, doğrusu işte o, kalnacak yurttur.”*³, *“Biliniz ki dünya hayatı bir oyun, bir eğlence, bir süs ve kendi aranızda övünme, mal ve evlat çoğaltma yarışından ibarettir. Bu, tıpkı bir yağmura benzer ki; bitirdiği ot, ekincilerin hoşuna gider, sonra kurur, onu sapsarı görürsün, sonra çerçöp olur. Âhirette ise çetin bir azap; Allah'tan mağfiret ve rıza vardır. Dünya hayatı, aldatıcı bir zevkten başka bir şey değildir.”*⁴

Bizim esas hayatımız öldükten sonra başlayacaktır. Bu nedenle de dünya hayatını âhiretin hazırlık dönemi olarak değerlendiririz. Bir daha ha-

zırlık yapmak için dünyaya geri gelmeyeceğimiz için olabildiğince bir şeyler biriktirmenin çok önemli olduğunu biliriz. Çünkü öteki dünyadaki yaşamı, burada yapılan hazırlık iyi veya kötü olarak belirleyecektir. Dünya hayatında âhireti düşünerek hakkıyla hazırlık yapanlar, bunun karşılığını orada göreceklidir. “Gerçek akıllılar” olan bu kişiler, kışı düşünerek gerekli hazırlığı yapanlara benzerler. Ancak bunu bilmesine rağmen önemsemeyen ve gönlünün heveslerine takılarak yan-



lış işler peşinde son nefeslerini verenler ise hüsrana uğrayacaklardır. Bu nedenle İslâm açısından “gerçek akıllı kişi” bu hayatın hakkını verendir. Allah ve Rasûlü'nün buyruklarına göre istikamet üzere bir ömür sürendir. Rabbimiz müjdeyi şimdiden veriyor: *“İman edip salih ameller işleyenleri de ebedî olarak kalacakları, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacağız. Allah gerçek bir vaatte bulunmuştur. Kimdir sözü Allah'inkinden daha doğru olan?”*⁵

Hayat gerçekten kısa olduğuna ve nasıl geçtiğini bugüne kadar hiç kimse anlayamadığına göre, asıl olan kısa yaşamı hakkıyla değerlendirmektir. Olması gerekene odaklanmaktır. Çünkü ömür geçip gitmekte ve ölüm bize adım adım yaklaşmak-

“Nitekim nice insan, yüreklerine oturan haksızlık nedeniyle Allah’a, “Rabbim, ben falancaya ve filancaya olan haklarımı asla helal etmiyorum. Ola ki ben yanlışlıkla herkese hakkımı helal ederim, sen yine de bunları her zaman ayrı tut.” diye beddua eden nice insan vardır. Bu nedenle kulların hakkından korkmak gerekir. Zira âhirette insanın yakasını kurtarması mümkün olmayacak hak kul hakkıdır.”

tadır. Adımızın ne olduğuna ne kadar eminsek, ölümle bir gün yüzleşeceğimiz hususunda da o kadar eminiz. Zira bugüne kadar kendisine ebedilik verilmiş bir Allah kulu bulunmamaktadır ve hepimizin bedeninde ölümün habercileri belirlemeye başlamıştır. Saçlarımız sakalımız ağarmaya, derimiz buruşmaya, cildimizde lekeler oluşmaya, taktimiz azalmaya başlamıştır. Bu işaretler hayatı sonlandırmaya doğru ilerleyişimizin en açık âlâmetleridir. Bunlar olup biterken insana ayrı bir uyarıcının gelmesine ve bir gün öleceksin demesine hiç gerek yoktur. Rabbimiz ne güzel buyuruyor: *“Her can ölümü tadacaktır. Sonunda bize döneceksiniz.”*⁷⁶

Bu kadar açık âlâmetler dururken insan enerjisini hangi yönde harcar? Aklın yolu bir olduğuna göre, ebedî olan yaşamın gerektirdiği yönde harcar. Gerçi bu satırların yazarı da dahil olmak üzere, insan çeşitli mazeretlerin arkasına sığınarak her zaman bunu yapamamaktadır. Lakin bu durum gerçekleri değiştirmiyor. Sonuçta ömür denilen şey akıp gitmektedir. Bu durumda in-

sana düşen, Rabbine kulluğunu güzel yapmak, mü’minlerle olan ilişkilerini güzel düzenlemektir.

İnsanın nasıl bir kulluk sergilediğini en iyi kendisi bilir. Ve bu durum kendisiyle Rabbi arasındadır. Gerçi kullar da karşılardaki insanın iyi bir mü’min olup olmadığını, gördükleri kadarıyla değerlendirebilirler. Lâkin sonuçta olup bitenler kulla Rabbi arasındadır. Bunun yanında, kul için önemli olan diğer bir husus daha bulunmaktadır. O da, karşısındaki insanlarla olan ilişkileridir. Bu nedenle, Allah’ın kulun ibadet görevlerini yerine getirdiğine şehâdet etmesi yanında, kulların da iyi şahitlikte bulunması gereklidir. Bu ise insanın bütün enerjisini Kur’an ve sünnet merkezli bir yaşama yöneltmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu yüzden kulları memnun etmek son derece önemlidir. Kaldı ki kullar Allahu Teâlâ kadar merhametli değildir. Hakları yendiğinde veya kendilerine bir şekilde zulüm yapıldığında bunu affetmeyebilmektedirler. Nitekim nice insan, yüreklerine oturan haksızlık nedeniyle Allah’a, *“Rabbim, ben falancaya ve filancaya olan haklarımı asla helal etmiyorum. Ola ki ben yanlışlıkla herkese hakkımı helal ederim, sen yine de bunları her zaman ayrı tut.”* diye beddua eden nice insan vardır. Bu nedenle kulların hakkından korkmak gerekir. Zira âhirette insanın yakasını kurtarması mümkün olmayacak hak kul hakkıdır. *“Rüşd çağına erişinceye kadar, yetimin mahna, sadece en iyi tutumla yaklaşın; ölçü ve tartıyı adaletle yapın. Biz herkese ancak gücünün yettiği kadarını yükleriz. Söz söylediğiniz zaman, yakınlarınız dahi olsa adaletli olun, Allah’a verdiğiniz sözü tutun. İşte Allah size, iyice düşünesiniz diye bunları emretti.”*⁷⁷ *“Üzerinde Müslüman kardeşinin hakkı olan, (ölmeden önce ödeyip) helalleşsin! Çünkü âhirette altının, gümüşün değeri olmaz. O gün, hak ödeninceye kadar, kendi sevaplarından alınır, sevapları olmazsa, hak sahibinin günahları buna yüklenir.”*⁷⁸ *“Ümmetinden müflis odur ki, kıyamet günü namaz, oruç ve zekâtla gelir Ama şuna sövmüş, buna zina isnadında bulunmuş, şunun malını yemiş, bunun kanını dökmüş, diğerini de dövmüş olarak gelir Bunun üzerine kendisinin hasenâtından şuna verilir, buna verilir Üzerinde haklar bitmeden kendi hasenatı tükenirse, o za-*

*man onların hatalarından alınır kendisine yüklenir Daha sonra cehenneme atılır*⁷⁹

Âyet ve hadislerde geçmesine, bizlerin kul hakkının ne kadar dikkat edilmesi gereken önemli bir husus olduğunu bilmemize rağmen, buna ne kadar dikkat ettiğimiz şüphelidir. Hem biliyoruz hem de böyle bir şey olmayacakmış gibi vurdumduymaz davranıyoruz. Sanki inanmıyor gibiyiz. Bu nedenle de nefsimize hakim olamıyoruz ve başka insanları çekiştirmekten veya onların hukukuna dokunacak yanlış işlere bulaşmaktan kendimizi alamıyoruz.

Esasında insan için en büyük sorunlardan birisi haddini bilmemesi; kendi alanıyla yetinmeyip başkasının alanına tecavüz etmesidir. Bu durum en basit ifadeyle *“karşıdakine insan olarak saygı duymamaktadır.”* Kendini merkeze alarak başkalarını hakir görmektir. Zira başkalarına hangi şekilde olursa olsun zulmeden kişi, kendisi dışındaki herkesi küçümsüyor demektir. Küçümsediği için de onların hakkına riâyet etmiyordur. Bu küçümseyiş bazen mal zenginliğinden kaynaklanır. Zengin kişi fakir fukarânın sesi çıkmayacağı veya çıkamayacağı için onu ezmede bir beis görmez. Bazen de kendi konumunu baskı unsuru olarak kullanır. Devletin veya çevresinin imkanlarını eli uzun olduğu için rahatça kullanır ve gözüne kestirdiği kişiyi bir kaşık suda boğmaya çalışır. Böylece ömrü başkaları üzerinden bir şeyler elde etmekle geçer.

Sayıdığımız bu kötülükler ile sayamadıklarımızı dinî bilinci olmayanların yapmasını yadırgarız. Lakin bunu Allah korkusunun olmayışına bağlarız. Ancak dini bütün kimselerin de aynı işleri işlemesi insanı âdetâ çıldırtır. Hem bir taraftan Allah’a ibadet eder, sözde Allah’ın hakkını gözetir. Diğer taraftan da yine Allah’ın haram kıldığı kul hakkını her fırsatta ihlal eder. Gönlü yaptığı işin doğru olmadığını söyler, fakat imanı görünüşte kuvvetli olmasına rağmen o derece zayıflamıştır ki, kötü alışkanlıklarını bırakamaz. Bir takım şeyleri elde ettiği ve menfaatlendiği için kulların hakkına tecavüz etmekten duramaz. Sürekli aynı şeyleri yapa yapa, bir müddet sonra haksız eylemleri

hayatının bir parçası haline gelir. Başkalarından bir şeyler koparamadığı zaman bir şeylerin eksik kaldığını düşünür. Zararda imiş gibi kederlenir. Başkalarının çektiği acılara üzümler gibi olur, ancak sonuçta kendi menfaati önde olduğu için sanki görmemiş gibi davranır. Her fırsatta kaldığı yerden devam eder.



Böylesi insanlar Hz. Peygamber (s.a.v)’in buyurduğu gibi ağızlarını sadece toprağın dolduracağı insanlardır.¹⁰ Haksız olarak bir şeyler elde etmeye öyle alışmışlardır ki, aç gözlüdürler. Elde ettikleriyle asla yetinmezler. Doymak nedir bilmezler. Sağdan soldan turpanladıklarının her gün artmasını isterler. Bir gün aniden canlarını verdiklerinde biriktirdikleri günahları taşıyamayacak halledirler. O kadar çok insana zulmetmiş ve o kadar çok kulun hakkını yemiştir ki, dünya hesabıyla muhâkemesi bir insan ömrüne sığmaz. Mü’min bütün bunları bilmesine rağmen imanıyla asla bağdaşmayan bu işi ne diye yapar? Cevap çok basittir: İman kalbine yerleşmediğinden ve Allah’tan hakkıyla korkmadığından.

Dipnot

* Prof. Dr.

1 35/Fâtur, 37
2 13/Ra’d, 26
3 40/Mü’min, 39
4 57/Hadid, 20
5 4/Nisâ, 122

6 29/Ankebût, 57
7 6/En’âm, 152
8 Buhârî, 6053
9 Müslim, 4678
10 Buhârî, 1737